

Стройкова С. А.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

МОТИВАЦІЙНІ ТИПИ НІМЕЦЬКИХ ІХТІОНІМІВ

У статті розглянуто основні типи мотивації німецьких іхтіонімів у проекції на структуру ментально-психонетичного комплексу, фрагменти якого послужили мотиваційною базою іхтіонімів. Схарактеризовано різновиди пропозиційно-диктумної, асоціативно-метафоричної та змішаної мотивації німецьких назв риб. Пропозиційно-диктумна мотивація характеризується вибором мотиваторів із пропозиційного ядра ментально-психонетичного комплексу. Залежно від статусу мотиватора у складі пропозиції пропозиційно-диктумна мотивація представлена гіперонімічним, еквонімічним та предикатно-аргументним різновидами. Гіперонімічний різновид передбачає застосування знаків назв вищого класифікаційного рівня номенклатури на позначення виду риби. Мотиватор назви виду риби в еквонімічно мотивованих німецьких іхтіонімах обрано з будь-якого класифікаційного рівня того самого класу. Предикатно-аргументний різновид ґрунтується на реконструкції базових ситуацій життєдіяльності риб, мисленневими аналогами яких є предикатно-аргументні структури пропозиційного ядра ментально-психонетичного комплексу. Асоціативно-метафорична мотивація німецьких назв риб обирає знаки з інших концептуальних сфер, які є донорськими. Такими зонами для німецьких назв риб є донорські зони ЛЮДТНА, ІНША ТВАРИНА, АРТИ-ФАКТИ, НАТУРФАКТ та ІРРЕАЛЬНА ІСТОТА. Залежно від способу взаємодії донорської та реципієнтної зон у процесі позначення було виокремлено структурно-метафоричний, дифузно-метафоричний і геїтальтний різновиди асоціативно-метафоричного типу мотивації німецьких іхтіонімів. Різновидам змішаного типу мотивації німецьких найменувань риб властивий вибір мотиваторів із різних фрагментів ментально-психонетичного комплексу. З огляду на це у складі змішаної мотивації виокремлено три групи німецьких іхтіонімів: пропозиційно-модусний, пропозиційно-асоціативний та пропозиційно-асоціативно-модусний.

Ключові слова: іхтіонім, типи мотивації, когнітивно-ономасіологічний аналіз, ментально-психонетичний комплекс, ономасіологічна структура.

Постановка проблеми. Висвітлення проблеми зв'язку мови і свідомості є пріоритетним напрямком сучасного мовознавства. Окрім цього значна увага приділяється описові концептуальних та мовних картин світу. Номенклатура іхтіофауни відображає наукову картину світу, хоча є відбитком не лише наукових, а й найвісних уявлень про світ певного народу. Отже, актуальність нашого дослідження визначено потребою опису наукової й найвісної картин світу та засобів їхньої реалізації у німецькій мові.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найменування риб (іхтіоніми) були об'єктом лінгвістичного аналізу в різних ракурсах. Так, мовознавці досліджували лексико-семантичний аспект (Н. В. Швець), етимологічний аспект (В. Т. Коломієць), а також ономасіологічний, лексикографічний та мотиваційний аспекти в українській мові (А. А. Берлізов, І. І. Ліпкевич). У германістиці описано особливості номінації та варіювання найменувань об'єктів іхтіофауни в австралійському варіанті англійської мови (В. А. Коваленко).

Однак дотепер мотивацію німецьких іхтіонімів не розглядали з позицій когнітивної ономасіології, що зумовлює новизну нашого дослідження.

Метою статті є комплексний аналіз типів мотиваційних механізмів іхтіонімів у німецькій мові в когнітивно-ономасіологічному аспекті.

Матеріалом дослідження послужили близько 3000 німецьких найменувань риб, вилучених з довідників «Die Meeresfische Europas» (упорядники Бент Муус і Йоген Нільсен) та «Atlas der Meeresfische» (упорядники Руді Куітер і Гельмут Дебеліус).

Основним методом аналізу мотивації німецьких іхтіонімів є методика когнітивно-ономасіологічного аналізу, розроблена О. О. Селівановою й апробована представниками її наукової школи на матеріалі різних мов. Метою когнітивно-ономасіологічного аналізу є дослідження мотивації як «наскрізної лінгвопсихоментальної операції формування ономасіологічної структури на підставі вибору мотиватора (-ів) із мотиваційної бази структури знань про позначене у складній системі

зв'язків різних пізнавальних функцій етгосвідомості» [1, с. 482].

Когнітивно-ономасіологічний аналіз німецьких іхтіонімів пердбачає два етапи. Першим етапом є інтерпретація ономасіологічної структури найменування. За ономасіологічною структурою німецькі назви риб представлені непохідними одиницями, дериватами, композитами та складеними найменуваннями. На другому етапі здійснено концептуальне моделювання структури знань про позначене або її фрагмента, що ґрунтується на розробленій О. О. Селівановою моделі ментально-психонетичного комплексу (МПК). Модель МПК « відображає інформаційну структуру свідомості як холистичного психофункціонального континууму поєднання пізнавальних функцій відчуття, почуттів, мислення, інтуїції та трансценденції й колективного позасвідомого. МПК інтегрує препозиційну інформацію з асоціативно-метафоричною, яка міститься в асоціативно-термінальному компоненті моделі й базується на знаковій переінтерпретації знань однієї сфери в термінах інших предметних сфер, на образному компоненті, а іноді – на архетипах колективного позасвідомого; а також із модусом – оцінно-емотивним компонентом, що корелює з аксіологізованими відчуттями, почуттями й емоціями, – і концептуальним планом як прагматичним компонентом, який контролює відповідність концептуальної інформації умовам номінативного чи комунікативного актів» [1, с. 482–483].

Залежно від статусу обраного мотиватором компонента структури знань у масиві німецьких іхтіонімів ми, слідом за О. О. Селівановою, виокремили препозиційно-диктумний, асоціативно-метафоричний та змішаний типи мотивації німецьких назв риб [1, с. 483].

Виклад основного матеріалу. Німецькі іхтіоніми мотивовані на підставі об'єктивних знань про зовнішній вигляд, особливості поведінки риб. Мотиватори таких іхтіонімів застосовано у прямих значеннях й обирали з ядерного компонента МПК – диктуму препозиції. Такий тип мотивації названо препозиційно-диктумним, у складі якого виокремлено гіперонімичний, еквонімичний та предикатно-аргументний різновиди [там само].

Гіперонімичний різновид препозиційно-диктумної мотивації німецьких іхтіонімів демонструє способи категоризації номенклатури риб у науковій картині світу: назва родини повторюється в позначені назв видів. Наприклад, до роду *Störe* належать види *Grüner Stör*; *Naccaris Stör*; *Atlantischer Stör*; *Kleiner Stör*, що ґрунтуються на гіперонімі.

В еквонімично мотивованих німецьких найменуваннях риб мотиватор назви виду риби обрано із позначень одного рівня узагальнення. Приміром, спостерігаємо перенесення на найменування риб однієї родини, наприклад *Makrelenhechte*: *Pazifischer Makrelenhecht*, *Atlantischer Makrelenhecht*, *Zwerg-Makrelenhecht* – назви іншої родини *Hechte*.

Предикатно-аргументний різновид препозиційно-диктумної мотивації німецьких іхтіонімів ґрунтується на відтворенні в номенклатурних назвах типових ситуацій життєдіяльності й поведінки риб. Так, мотиваторами німецьких іхтіонімів є предикати, зокрема, руху у поєднанні з локативом перебування риби: *Korallenklimmer* “Dabei versteckt er sich in den Zweigen lebender Steinkorallen” [6]; способу руху: *Seitenschwimmer* “Die abgeflachten, scheibenartigen Bodenbewohner haben sich an ihren sandigen und schlammigen Lebensraum so sehr angepasst, dass sie mit einer Seite auf dem Boden liegen” [5, с. 683]; способу добування їжі: *Schlammbeißer* “...von aalförmigen Körperbau und mit 10 Mundbarteln, die von dem meist am Boden der Gewässer lebenden Tier zum Auffinden der Nahrung dienen” [6]; способу харчування: *Schwarzer Medusenfresser* “Der Medusenfresser ernährt sich fast ausschließlich von Quallen, frisst aber auch einige Krebse” [3, с. 248].

Окрім предикатів, мотиваторами німецьких іхтіонімів є терми, серед яких найбільш поширеним є локатив, який є диференційною ознакою риб за зоною їхнього поширення, місцем походження, перебування. Локатив, що фіксує географічний ареал поширення риби, може позначати: 1) сторону світу: *Nördlicher Glatthai* “Im Nord- und Ostatlantik, unterhalb von Skandinavien über die Britischen Inseln, entlang aller europäischer Küsten, einschließlich im gesamten Mittelmeer. An der afrikanischen Küste Marokkos” [6]; 2) певний географічний водний регіон: *Tropischer Knochenhecht* “...ist eine Fischart aus der Familie der Knochenhechte, die in Flüssen Südmexikos und Zentralamerikas vorkommt” [6]; 3) континент: *Amerikanischer Aal* “Der Lebensraum der erwachsenen Fische liegt in den Seen, Flüssen und Bächen Nord- und Mittelamerikas, von Grönland bis Brasilien” [6]; 4) країну: *Peruanische Sardine* “...finden sich im südöstlichen Pazifik, hauptsächlich innerhalb eines Bereichs von 80 km vor den Küsten von Peru und Chile” [6]; 5) острів: *Madagaskar-Hechtling* “...ist eine auf Madagaskar vorkommende Fischart” [6]. Мотиватор-локатив може вказувати на тип водойми існування риби: *Meerbrassen* “Etwa 100 Arten dieser

Familie kommen in allen tropischen, subtropischen und gemäßigt temperierten Gewässern der Weltmeere vor" [3, с. 190]; *Flußbarbe* "Sie kommt in Europa von den Pyrenäen bis zum Pregel und zum Dnepr vor. Sie fehlt südlich der Alpen, in Skandinavien, im größten Teil Griechenlands und in Südbulgarien. In Großbritannien lebt sie nur im äußersten Südosten" [6].

Незважаючи на те, що суб'єкт разом із предикатом становлять ядро пропозиції (предикатно-аргументної структури), як мотиватор його рідко використовують щодо творення німецьких іхтіонімів. У німецькій номенклатурі іхтіофауни суб'єкт здебільшого представляє ту людину, яка вперше відкрила певний вид риби. Наприклад, вид риби *Axelrods Bärbling* названий на честь засновника іхтіологічної експедиції американця Герберта Аксельрода [6].

Не досить поширеним мотиватором німецьких іхтіонімів є темпоратив, який пов'язаний з часом активності риб: *Winterflunder* "... lebt in nördlichen Eismeer" [6]. Мотиваційна ознака німецького найменування *Nachtsalmer* "In den späten Abendstunden und in der Nacht weiden sie regelrecht ganze Algenteppe ab" [6] зумовлена часом особливої харчової активності риби.

В ономаціологічній структурі німецьких іхтіонімів представлено складники патронімічного рівня: *Kiefferfische* "Die versteckt lebende Familie kleiner Fische ist an dem relativ großen Kopf mit großen Augen und riesigem Maul erkennbar" [5, с. 651]; *Knochenfische* "...haben sie knöcherne Kiemendeckel über den inneren Kiemenspalten und nur noch jeweils eine äußere Kiemöffnung. Ihr Skelett ist fast vollständig verknöchert" [3, с.77], а також рівнів якості й кількості, які фіксують особливості забарвлення й будови тіла риби та його частин: *Blauhai* "Rücken frischer Exemplare kräftig dunkelblau" [3, с. 44]; *Großer Thun, Kleine Maräne*.

Загалом пропозиційно-диктумний тип мотивації німецьких іхтіонімів відображає наукові знання про життєдіяльність риб, а в метафоричному типі, також поширеному серед німецьких назв риб, відтворено здебільшого наївну картину світу. Отже, другим типом мотивації німецьких найменувань риб, альтернативним пропозиційно-диктумному, є асоціативно-метафоричний, що ґрунтується на метафоризації. Застосовуючи цей тип мотивації, ми використовуємо теорію концептуальної метафори, розроблену американськими мовознавцями Дж. Лакоффом і М. Джонсоном. Науковці визначають метафору як повсякденну операцію людського мислення, що використовується з метою структурування навколишнього світу, керує

інтелектуальною діяльністю людини, її поведінкою [4, с. 3-14]. Згідно з теорією американських дослідників, метафора є використанням знака однієї предметної сфери на позначення складника іншої [4]. Предметна сфера, що постачає знаки, які переносяться до іншої сфери, названа джерелом (source domain), або донорською. Сфера, яка запозичує знаки із джерела, є мішенню (target domain), або рецепієнтною.

У масиві німецьких іхтіонімів донорськими зонами, які постачають знаки до сфери іхтіології, є ЛЮДИНА, ІНША ТВАРИНА, АРТЕФАКТИ, НАТУРФАКТ та ІРРЕАЛЬНА ІСТОТА. Серед метафорично мотивованих німецьких номенклатурних найменувань риб найбільшу групу формують німецькі іхтіоніми донорської зони ЛЮДИНА, з якою порівнюють риби, зважаючи на аналогію частин тіла риби й людини: партонім *Nase* уподібнюється до наявного в німецькій мові партоніма, який позначає витягнуту частину тіла риби: *Nase* "Ihren Namen verdanken sie ihrem weit unterständigen Maul, dass ihre Kopfspitze wie eine stumpfe Nase aussehen lässt" [6], *Nasenhai* "Sie tragen über dem Maul ein langes, paddelförmiges Rostrum, weshalb sie auch Nasenhai genannt" [6]. Метафоризованими є також позначення поведінки риб, які порівнюють з діями людини: *Schläfer* "Den Namen hat er sich nicht zu Unrecht, da er sich in den freien Natur schlafend auf die Seite legt um dann im richtigen Augenblick vorbeischwimmende kleine Fische zu fangen" [6]. При творенні німецького іхтіоніма *Anglerfisch* "Der erste Strahl der Rückenflosse ist eine „Angel“ umgewandelt, d.h., der Fisch schwenkt einen Köder über seinem Maul hin und her, um Fische anzulocken und diese mit großer Saugkraft zu verschlingen" [5, с.116] відбувається злиття сценаріїв рибного промислу як професійної діяльності людини та способу добування їжі рибою, коли приманка на кінці переднього променю-вудильника тремтить, як прапорець, над закритим ротом, приваблюючи здобич.

Поширеною донорською концептуальною сферою для німецьких іхтіонімів є також інші тварини: ссавці: *Wolfbarsch* "Große, silbrige Schuppen. Gefräßiger Raubfisch, der in kleineren Gruppen in Küstengewässern und Flussmündungen lebt. ... jagt Fische" [3, с. 184] мотивація найменування спирається на схожість риби й вовка на підставі суміжного поняття *хижуй*; птахи: *Schnepfenfisch* "Körper seitlich abgeflacht und schuppenlos. Zwei Rückenflossen weit hinten über der Afterflosse, der 2. Stachelstrahl der 1. Rückenflosse zu einem massiven, rückseitig gesägten Knochenstachel verlängert.

Schnauze röhrenförmig stark ausgezogen, das winzige Pippetenmaul sitzt am äußersten Ende” [3, с. 164]; земноводні: *Froschdorsch* – „Kopf fast so breit wie lang und froschähnlich, Länge ca. ¼ der Gesamtlänge. Kurze Kinnbartel. Körper schwarzbraun und sehr schleimig“ [3, с. 134); павукоподібні: *Seeskorpion* “Kiemenmembranen unter der Kehle zu Querfalte miteinander verwachsen. Seitenlinienschuppen ohne Knochenhöcker, aber rauhe Schuppen ober- und unterhalb. Schädel mit 2 Längskielen. Der längste Stachel am Vorkiemendeckel reicht nicht bis zum Hinterrand des Kiemendeckels” [3, с. 173]; плазуни: *Schlangemakrelen* “Langgestreckt, schlanke Fische mit seitlich zusammengedrücktem Körper. Das große Maul ist mit langen, spitzen Fangzähnen besetzt” [3, с. 233]; комахи: *Schmetterlingsfisch*, які уподібнені до риб на підставі зорових образів, зокрема форми тіла чи його частин.

Спостереження за зовнішнім видом риб спричиняють аналогію з артефактами, що відображене в ономасіологічній структурі німецьких іхтіонімів. Приміром, німецький іхтіонім *Kugelfische* “Das auffälligste Merkmal dieser im Süß- und Salzwasser vorkommenden Familie ... ist ihre gedrungene, rundliche Körperform und ein endständiges Maul mit einem kräftigen Gebiß aus einer Zahnplatte” [5, с. 702] мотивований подібністю форми тіла риби до кулі, оскільки риба може роздуватися, ковтаючи воду у випадку нападу на неї. Німецька назва *Scheibenbäuche* “Bauchflossen zu einer Saugscheibe auf dem Bauch umgewandelt” [3, с. 182] ґрунтується на візуальному уподібненні черевних плавців риби, які зрослися до форми кола.

Знаки донорської зони НАТУРФАКТ стають мотиваторами німецької номенклатури іхтіофауни, визначаючи її асоціативно-метафоричний компонент. Підґрунтям мотивації номенклатурної назви риби *Brombeerhai* “Körper unregelmäßig mit beulenartig verschmolzenen Hautzähnen besetzt” [3, с. 57] є наявність маленьких шипів на тілі риби, які схожі на мініатюрні шипи на ягодах малини.

Метафорично мотивовані німецькі номенклатурні найменування риб можуть бути представлені назвами, мотиватор яких обрано з донорської зони ІПРЕАЛЬНА ІСТОТА. У німецькому найменуванні *Flügelrossfisch* “Ihr Körper ist stark abgeplattet und große, horizontal ausgerichtete Brustflossen haben ihnen den Populärnamen eingebracht” [5, с. 183] вміщено вказівку на візуальну подібність плавців риби до крил коня Пегаса.

Зважаючи на різноманітність механізмів асоціювання й аналогізації, покладених в основу метафоричного творення німецьких іхтіонімів,

ми виокремлюємо, слідом за О. О. Селівановою, структурно-метафоричний, дифузно-метафоричний та гештальтний різновиди асоціативно-метафоричного типу мотивації німецьких назв риб. Структурно-метафоричний різновид характеризується інтеграцією донорської й реципієнтної зон на підставі одного суміжного компонента [1, с. 484]. Приміром, німецька номенклатурна назва *Riesenhai* “...ist mit einer Körperlänge bis zehn Metern und einen Gewicht bis zu rund vier Tonnen nach der Walhai der zweitgrößte bekannte Fisch der Erde” [6] мотивована іменником *Riese* – знаком донорської зони ЛЮДИНА – на основі суміжного компонента “*groß*”.

Дифузно-метафоричний різновид асоціативно-метафоричної мотивації німецьких іхтіонімів ґрунтується на дифузному поєднанні різних доменів на підставі аналогії [1, с. 484]: метафора, що лежить в основі перенесення назви деякого об’єкта на позначувану рибу, має нечітке, розпливчате підґрунтя. Зближення концептів спирається на декілька ознак. Наприклад, позначення риби *Drescherhai* “Dieses lange Schwanzstück dient zum Betäuben von Beutefischen. Daher auch der Name Drescherhaie” [6] здійснено на підставі подібності її поведінки під час полювання з роботою молотника.

На відміну від попереднього різновиду асоціативно-метафоричної мотивації німецьких іхтіонімів гештальтний різновид застосовує знаки інших концептів при позначенні риб на підставі подібності зорових, слухових, одоративних, тактильних, смакових образів (гештальтів) [1, с. 484]. Так, підставою для назви родини риб *Krötenfische* “Die meisten Arten erzeugen Frosch- oder krötenähnliche Quak-Laute” [5, с. 130] є уподібнення звуків, які видають риби цієї родини до кумкання жаби на підставі слухових гештальтів.

Властивості асоціативно-метафоричного та пропозиційно-диктумного типу мотивації німецьких іхтіонімів поєднує в собі змішаний тип мотивації, що має вибір мотиваторів з різних частин МПК [1, с. 485]. Цей тип мотивації встановлюється щодо композитних та складених найменувань, одна ономасіологічна ознака яких обирається із предикатно-аргументної частини диктуму пропозиції, що відображає істинну інформацію про риб; а інша – з модусу чи асоціативно-термінальної частини структури знань про позначене. З огляду на це у складі змішаної мотивації ми виокремлюємо три різновиди німецьких іхтіонімів: пропозиційно-модусний, пропозиційно-асоціативний та пропозиційно-асоціативно-модусний [2].

Пропозиційно-модусний різновид змішаної мотивації німецьких номенклатурних назв риб характеризується поєднанням в ономаціологічній структурі мотиваторів пропозиційного й модусного статусу. Оцінка риб номінаторами ґрунтується на наївному світобаченні, зокрема, на сприйнятті риб як хижаків чи жертв або за зовнішнім естетичним виглядом. Естетична оцінка зовнішності риб, наприклад, зумовлює їхній розгляд як красивих чи потворних. Так, в ономаціологічній структурі німецької назви *Prachtbarbe* “Der Fisch hat wegen seiner attraktiven Erscheinung große Verbreitung unter Zierfischhaltern gefunden” [6] ядерний компонент представлено пропозиційним гіперонімом *Barbe*, а залежний компонент позитивної оцінки *Pracht* запозичено з донорської зони АРТЕФАКТІВ, зважаючи на його значення (*Pracht* “Glanz, Herrlichkeit, strahlende Schönheit im Aussehen, in der Ausstattung einer Sache”). У німецькому найменуванні *Tiefseeteufel* “Sie haben einen weichen, meist schuppenlosen Körper der schwarz bis dunkelbraun gefärbt ist, einen großen Kopf mit kleinen Augen und ein großes Maul das nur bei den Weibchen mit langen, dolchartigen Zähnen bestückt ist” [6] локативний мотиватор місця розповсюдження риби корелює з метафоричним мотиватором *Teufel*, що представляє негативну естетичну оцінку риби.

Пропозиційно-асоціативний різновид змішаної мотивації властивий німецьким номенклатурним назвам риб, одну ономаціологічну ознаку яких обрано з диктуму пропозиції, а іншу – з асоціативно-термінальної частини МПК. Ономаціологічна структура таких назв характеризується поєднанням синтаксично несумісних компо-

нентів, один з яких застосовано у прямому значенні, а інший – у метафоричному. Наприклад, у німецькій назві *Doktorfisch* (“Ihr Name berührt auf einem Merkmal, das sie klar von anderen Familien unterscheidet: die Dorne jeder Skalpelle an den Seiten des Schwanzstiels, eines oder mehrere an jeder Seite” [5, с. 668] гіперонім поєднано з метафоричним мотиватором донорської зони ЛЮДИНА, який ґрунтується на уподібненні виросту на тілі риби до скальпеля хірурга.

Пропозиційно-асоціативно-модусний різновид змішаної мотивації німецьких номенклатурних назв риб характеризується вибором мотиваторів із різних фрагментів МПК. Найчастіше у таких найменуваннях ядерний компонент є гіперонімом пропозиційного типу, а залежні компоненти уособлюють оцінку або аналогії з іншими концептуальними сферами. Так, у німецькій номенклатурній назві роду риб *Zwergkaiserfische* (“Die meisten Arten sind farbenfroh, es gibt jedoch auch düster gefärbte Vertreter” [6]) пропозиційний гіперонім інтегрується з метафоричним компонентом донорської зони ЛЮДИНА, який передує модусному компоненту на позначення дивовижно яскравого забарвлення риб цього роду.

Висновки. За мотиваційним механізмом німецька іхтіологічна номенклатура є різноманітною. Її назви відображають як наукові знання про риб та їхню класифікаційну ієрархію, так і наївне сприйняття етносом слухом, зором тієї чи іншої істоти. Такі назви різноманітні також за своєю номінативною природою. Диференціація видових назв більш ускладнює структуру номенклатурної одиниці.

Список літератури:

1. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : «Довкілля-К», 2010. 844 с.
2. Стройкова С. А. Мотивація номенклатури іхтіофауни в сучасній німецькій мові (когнітивно-ономаціологічний аспект). *Мовознавчий вісник*: зб. наук. праць. Черкаси : Черкаський нац. ун-т імені Богдана Хмельницького, 2010. Вип. 11. С. 44–48.
3. Bent J. Muus. Die Meeresfische Europas. Stuttgart : KOSMOS Verlag, 1998. 336 S.
4. Lakoff, G. *Metaphors We Live By*. Chicago, London : University of Chicago Press, 1980. 242 p.
5. Rudie H. Kuiter. Atlas der Meeresfische. The Czech Republic: KOSMOS Verlag, 2009. 728 S.
6. Wikipedia: Die Frei Enzyklopädie. URL: <http://www.wikipedia.de>.

Stroykova S. A. MOTIVATIONAL TYPES OF THE GERMAN ICHTHYONYMS

This article deals with the main types of the German ichthyonyms motivation in the connection with the structure of the mental psychonetic complex. The fragments of this complex serve as a motivational basis of the ichthyonyms. It characterizes the types of propositional-dictum, associative-metaphorical motivation, as well as mixed type motivation of the German fish namings. Propositional-dictum motivation chooses motivators from the propositional nucleus of the mental psychonetic complex. Taking into the consideration the status of motivators in the propositional structure, propositional-dictum motivation is represented by hypernymic, equonymic and predicate-argumentational types. Hypernymic type presupposes the usage of signs of the highest

classification level of nomenclature to name fishes. Motivator of fish namings in the equonymically motivated German ichthyonyms is chosen from any classification level of the same class. Predicate-argumentational type is grounded on the reconstructions of the basic situations in the fish lifestyle. The mental analogues of this motivational type are the predicate-argumentational structure in the propositional nucleus of the mental psychonetic complex. Associative-metaphorical motivation of the German fish namings chooses signs from other conceptual domains that become source domains. Such domains for naming the German fishes include the following: HUMAN BEING, OTHER ANIMALS, ARTEFACTS, NATURFACTS and IMAGINARY CREATURE. This article suggests the structural-metaphorical, diffuse-metaphorical and gestalt types of the associative-metaphorical type of the German fish namings motivation on the basis of source and target domains correlation in the process of naming. The mixed type of motivation selects motivators from various fragments of mental psychonetic complex. Thus, the structure of the mixed motivation includes propositional-modus, propositional-associative and propositional-associative-modus types of the German fish namings.

Key words: *ichthyonym, types of motivation, cognitive-onomasiological analysis, mental psychonetic complex, onomasiological structure.*